

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/168092,225-rocznica-powstania-Mazurka-Dabrowskiego-Reggio-Emilia-19-lipca-2022.html>
17.05.2024, 18:31

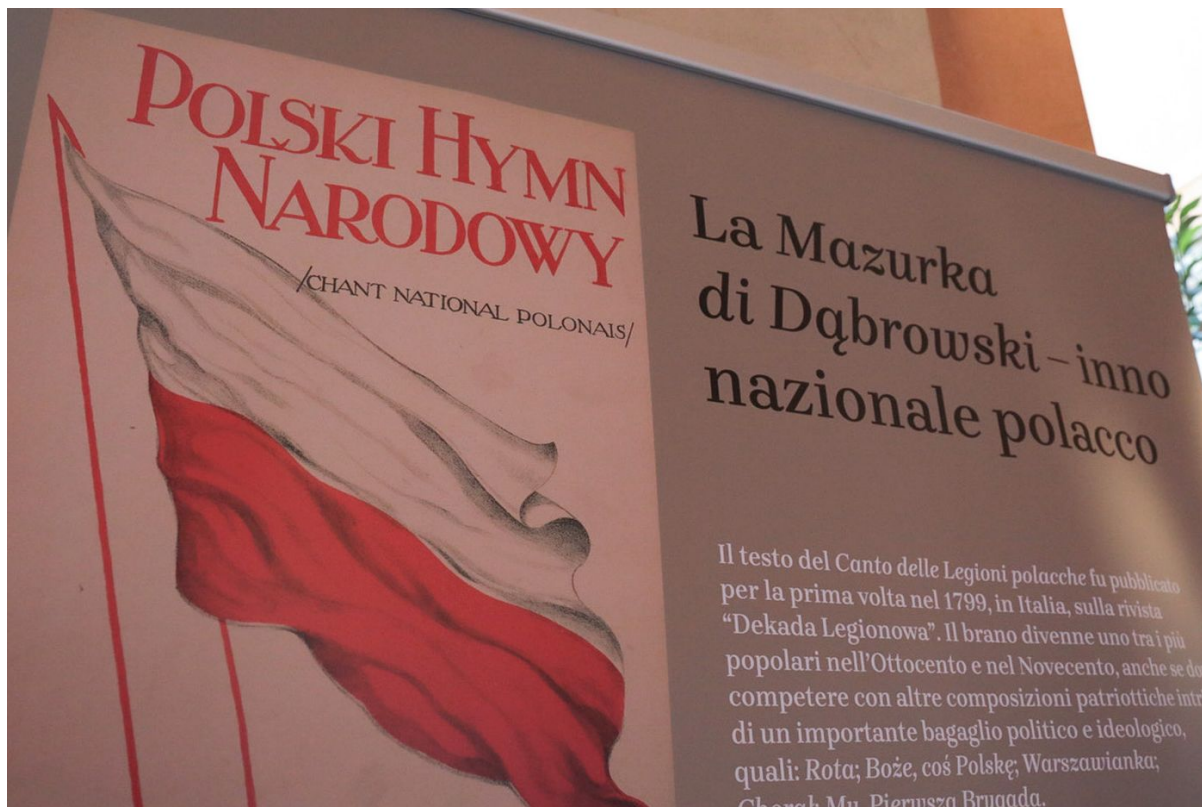
225. rocznica powstania „Mazurka Dąbrowskiego” - Reggio Emilia, 19 lipca 2022

„Oddajemy dziś hołd człowiekowi, który jak mało kto umiał wyrazić ducha narodu. Ducha Polaków - bliskiego też włoskiej duszy.” - powiedział dr hab. Karol Polejowski w czasie uroczystości.

225. rocznica powstania „Mazurka Dąbrowskiego”. Uroczystości w Reggio Emilia, 19 lipca 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

225. rocznica powstania „Mazurka Dąbrowskiego”. Uroczystości w Reggio Emilia, 19 lipca 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

225. rocznica powstania „Mazurka Dąbrowskiego”. Uroczystości w Reggio Emilia, 19 lipca 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Dr hab. Karol Polejowski w czasie przemówienia w Museo del Tricolore –Reggio Emilia, 19 lipca 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

225. rocznica powstania „Mazurka Dąbrowskiego”. Uroczystości w Reggio Emilia, 19 lipca 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

225. rocznica powstania „Mazurka Dąbrowskiego”. Uroczystości w Reggio Emilia, 19 lipca 2022. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Podczas wizyty we Włoszech zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski złożył kwiaty przy tablicy w Reggio Emilia, upamiętniającej postać Józefa Wybickiego oraz włoskich patriotów, którzy zginęli w obronie swojej ojczyzny.

W tym roku obchodzimy nie tylko 225-lecie powstania „Mazurka Dąbrowskiego”, lecz także 95. rocznicę ustanowienia go hymnem Polski. Zbiega się to również z 200-leciem śmierci Józefa Wybickiego, który słowa najważniejszej dla nas pieśni spisał pomiędzy 16 a 19 lipca 1797 r., w czasie pobytu polskich legionistów w Reggio Emilia – miasteczka na terenie ówczesnej Republiki Cisalpińskiej.

Gdyby chcieć jednym słowem wyrazić przesłanie „Mazurka Dąbrowskiego”, to mogłaby to być nadzieja. Nadzieja na

przekór wszystkiemu, bo przecież w lipcu 1797 roku, gdy powstawały słowa naszego hymnu narodowego, Polski nie było na mapie Europy. Zniknęła z niej, podzielona między Rosję, Prusy i Austrię. A jednak nawet w tej czarnej godzinie byli tacy, którzy głęboko wierzyli w odrodzenie ojczyzny. W północnych Włoszech generał Jan Henryk Dąbrowski formował Legiony Polskie. „Jeszcze Polska nie zginęła” – pisał towarzyszący mu Józef Wybicki, by dodać otuchy żołnierzom i zagrzać ich do walki.

- mówił w swoim przemówieniu zastępca prezesa IPN.

Dr hab. Karol Polejowski podkreślił, że epoka napoleońska przyniosła rozbudzenie ducha wolności i marzeń o samostanowieniu:

Na Półwyspie Apenińskim rodziła się idea zjednoczeniowa, połączona z żądaniami reform i chęcią zrzucenia austriackiej dominacji. (...) Wyrazem tego były chociażby powstanie 1831 roku, które objęło środkowe Włochy, i pierwsza włoska wojna o niepodległość z lat 1848-1849.

W tych ważnych dla Włochów chwilach po ich stronie zawsze walczyli Polacy. Wymieńmy tu generała Wojciecha Chrzanowskiego, który w 1848 roku dowodził armią Piemontu, i wybitnego poetę Adama Mickiewicza, który w podobnym czasie tworzył we Włoszech legion polski. Dla włoskich działaczy na rzecz zjednoczenia Polacy niejednokrotnie byli wzorem i punktem odniesienia. Giuseppe Mazzini mówił o Włoszech i Polsce jako siostrach „w cierpieniu, w celach i w walce”.

Tak jak romantyczna idea braterstwa narodów skłaniała Polaków do angażowania się w sprawę włoską, tak samo Włosi ochotniczo szli do XIX-wiecznych powstań polskich. Najstynniejszy z nich to Francesco Nullo, uczestnik walk o zjednoczenie Włoch, a później Powstania Styczniowego. Poległ z rąk Rosjan 5 maja 1863 roku pod małopolską Krzykawką. Jego rodaków, którzy dostali się wtedy do niewoli, czekała katorga na Syberii.

Wiceprezes IPN odwołał się także do idei wolności, która w ubiegłym stuleciu połączyła Polaków i Włochów:

Wątki polsko-włoskie są też mocno obecne w historii XX wieku. Z tych mniej znanych wymieńmy choćby obecność wojsk włoskich na Powiślu i Górnym Śląsku w czasie plebiscytów po I wojnie światowej czy Włoski Korpus Wyzwoleńczy, który w czasie II wojny światowej przejściowo podlegał operacyjnie II Korpusowi Polskiemu generała Władysława Andersa.

* * *

Autor słów „Mazurka Dąbrowskiego” Józef Rufin Wybicki przyszedł na świat 29 września 1747 roku w Będominie koło Kościerzyny. Z wykształcenia prawnik, działalność polityczną rozpoczął w wieku 20 lat jako poseł na sejm w I Rzeczypospolitej. Brał udział w insurekcji kościuszkowskiej. W tym czasie doszło do spotkania, które w rezultacie miało mu przynieść nieśmiertelną sławę: poznał generała Jana Henryka Dąbrowskiego, przyszłego twórcę Legionów Polskich we Włoszech. Po upadku powstania opuścił Polskę i we Francji wraz z Dąbrowskim rozpoczęli pertraktacje w sprawie utworzenia Legionów Polskich. Ostatecznie 9 stycznia 1797 roku Dąbrowski, przy współudziale Wybickiego, podpisał z rządem Republiki Lombardzkiej umowę o utworzeniu Legionów. To wydarzenie jest początkiem powstania najśłynniejszego utworu Wybickiego. Zmarł nagle 10 marca 1822 roku i został pochowany przy kościele w Brodnicy koło Śremu. 11 października 1923 roku dokonano ekshumacji zwłok Wybickiego, przewieziono je do Poznania i 14 października, razem ze szczątkami innych uczestników wojen napoleońskich, uroczystie pochowano w Krypcie Zasłużonych Wielkopolan w podziemiach kościoła św. Wojciecha w Poznaniu, na tzw. „Skałce Poznańskiej”.

16 lipca 1797 roku Wybicki był świadkiem uroczystości przyłączenia miasta Reggio do świeżo utworzonej Republiki Cisalpińskiej, powstałej w miejsce Republiki Lombardzkiej. W uroczystej paradzie, która przeszła wówczas przez miasto, po raz pierwszy wzięły także udział Legiony. Widok polskich mundurów wywarł na Wybickim wielkie wrażenie. Większość badaczy uważa, że wtedy właśnie powstała pieśń rozpoczynająca się słowami *Jeszcze Polska nie umarła* – pieśń znana jako „Mazurek Dąbrowskiego”. Słowa zostały podłożone pod ludową melodię mazurka, znanego na Podlasiu i Pomorzu Gdańskim już w połowie XVIII wieku. Hymn Polski w obecnym brzmieniu został ustanowiony 26 lutego 1927 roku w okólniku wydanym przez ówczesnego Ministra Spraw Wewnętrznych Sławoja Składkowskiego.